

починає переходити до формування якісно нового способу життєдіяльності, основою якого є не суто матеріалістичні чи інформаційні, а комплексні взаємодії із світом як цілим.

Виникнення нового напрямку розвитку людства визначається особливостями саморозгортання феномену людини та розвитком її іманентних властивостей. В першу чергу, це *здібність до саморозвитку та самопізнання*, по-друге, – *креативність як системоутворююча властивість людини*, по-третє, *зорієнтованість на конструктивний спосіб взаємодії із світом*, по-четверте, *здібність до перетворення потенцій, що існують у світі, на актуальність*, по-четверте, – *іманентна властивість свободи*, але не у вимірі свободи як усвідомленої необхідності, а як внутрішнього стану людини у її життєдіяльності та творчості, по-п'яте, *іманентне прагнення людини до життя як безмежжя творчості у будь-яких її проявах*, що стають сильнішими за страждання та біль, що у кінцевому рахунку долають смерть і небуття.

Отже, проблема розвитку людства та його перспектив полягає не у перетворенні навколишнього середовища, і навіть не у формуванні другої та третьої природи як оптимального середовища життєдіяльності людини. Нагальним стає питання *саморозгортання Феномену Людини як мінливої креативної цілісності*, формування якої визначається і виникненням принципово нової людини – людини, що мислить.

Виходячи з викладеного вище, можна стверджувати, що перспективи розвитку *Homo intelligens* відзначаються *принциповими перетвореннями в домінуючому способі життєдіяльності людини, що пов'язані із розвитком креативності як ведучою формою життєдіяльності людини, яка починає долати існуючі обмеження власних можливостей та реалізації своїх здібностей – матеріального, інформаційного чи універсального характеру*. Це означає, що жодна людина не має будь-яких обмежень у розвитку власних здібностей за умов її руху шляхом конструктивного самопізнання, а реалізація її іманентних властивостей у всьому безмежжі існування феномену людини – справа недалекого майбутнього.

Позднякова-Кирбят'єва Е.Г.
аспірант кафедри соціології ЗНУ

СОЦІАЛЬНІ ФУНКЦІЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

В сучасному суспільстві все більш приділяється уваги освіті, оскільки освіта, відповідно до національної доктрини розвитку освіти

Соціальні функції освіти в сучасному українському суспільстві

України в XXI столітті, є основою розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорукою майбутнього України. Вона є найбільш масштабною і людиномістською сферою українського суспільства, визначальним чинником його політичної, соціально-економічної, культурної і наукової організації. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний і економічний потенціал народу, виховує патріота і громадянина України.

Освіта є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності української держави на міжнародній арені. Освіта і наука є найголовнішими умовами утвердження України на світовому ринку високих технологій [1; 54].

Виходячи з цього, доречним буде звернути увагу на те, які соціальні функції виконує освіта. Багато дослідників виділяють різні соціальні функції інституту освіти, але єдиної класифікації соціальних функцій освіти, практично не існує.

Тому, нашою метою буде спроба систематизувати соціальні функції освіти, відносно до потреб сучасного українського суспільства.

1. Функція цілепокладання. Система освіти діє не сама по собі, і не у відриві, від суспільства. У своїй діяльності вона керується не іманентно – властивою їй внутрішньою логікою, а функціонує на основі певної мети, заданої суспільством, державою й становить частину державної політики в галузі освіти.

2. Комунікативна функція полягає у здійсненні процесу трансляції інформації за допомогою семіотичних систем.

3. Функція раціонального ідеологічного маніпулювання, яка полягає у здатності освіти впливати на свідомість учнів через систему переданих знань.

4. Соціалізаційна функція. Соціалізація має за мету формування людської особистості на основі залучення індивіда до численних цінностей накопичених соціумом. Цей процес здійснюється, як шляхом цілеспрямованого виховання, так і шляхом неусвідомленого знаходження цінностей на основі одержуваних знань.

5. Функція мобілізації соціальної інформації (інформації, методологій). У всякому суспільстві, у будь-які часи незмінно існують змісти (значення) діяльності, потреб його членів. Через ці інструменти воно досягає мети, для існуючої в ньому, системи освіти. При цьому науки про природу й людину, різні мистецтва, методології активно використовуються як бази знань (інформації) і методів для наступної діяльності. Накопичений суспільством обсяг інформації виступає як своєрідний інформаційний банк, що включає в себе численні бази даних, як колективний суб'єкт втілюється згодом в інженерному й соціальному проєктуванні, виробництві товарів і послуг, організаційно-

управлінській сфері. Транслюючи інформацію й доступні бази знань і методів із суспільного інформаційного банку, відповідно до мети даного суспільства, будь-яка система освіти одночасно трансформує їх у комплекс здатностей і можливостей, як учнів середніх або професійних навчальних закладів, так і студентів вузів. У цьому полягає унікальність виконуваної інститутом освіти функції.

6. Функція соціального відтворення – полягає у відтворенні соціальної структури суспільства за допомогою освіти.

7. Функція соціальної мобільності. Суспільні потреби прямо залежать від соціальної стратифікації даного суспільства. Процеси соціальної мобільності відображають динаміку кількісних й якісних змін соціальних прошарків і груп. Система освіти бере участь у формуванні нової соціальної реальності.

Соціальна мобільність реалізується в результаті суб'єктивного визначення престижності або не престижності суспільного становища індивіда й бажання зайняти це становище, що супроводжується наявністю відповідної освіти.

8. Функція соціальної селекції. Коли спостерігається зв'язок механізмів освіти з соціальним просуванням, тобто відбувається соціальна селекція.

9. Гуманістична функція. Як об'єктивна потреба суспільного розвитку за засобами освіти.

10. Соціально-реабілітаційна функція. Означає, у загальному вигляді, відновлення дитини з особливими потребами у правах на спадкування культурно-історичного й соціального досвіду; досягнення максимально можливої, для даної дитини, інтеграції у суспільство в доступних для неї сферах завдяки освіті.

Таким чином, у дослідницькому і практичному планах визначення функцій освіти служить виробленню універсальної системи вимірюваних параметрів розвитку інституту освіти і його впливів на суспільство.

Література

1. Вища освіта в Україні: навчальний посібник. За ред. В.Г.Кремня, С.М.Николаєнко. – К.: Знання, 2005. – 327 с.